

УДК 705:766:725

Ковальов Ю.М., д-р техн. наук, проф.,
Косаченко В.Ю., Шинкарчук І.В.

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО СТИЛІСТИЧНОГО ОФОРМЛЕННЯ ПАРКІВ У ЦЕНТРІ КИЄВА

Наведено вимоги до стилістичного оформлення парків у центрі Києва, обґрунтовано стилістичну концепцію, наведено ескізні пропозиції.

Ключові слова: критерії вибору стилю, стилістичні рішення, комп'ютерні моделі.

Постановка проблеми. Розвиток парків на дніпровських схилах у центрі Києва є невід'ємною частиною будь-яких планів розвитку міста. Потреби розвитку вимагають наукового обґрунтування перспективного стилістичного оформлення парків. У свою чергу, ця проблема, пов'язана із оцінкою існуючого стану парків та напрямом їх розвитку, передбачає формалізацію вимог до стилістичного рішення, обґрунтування концепції стилю та розробки ескізних пропозицій.

Аналіз стану проблеми. Загальний хід дискусії щодо розвитку паркової зони на дніпровських схилах можна уявити по публікаціям [1,2]. Авторами було запропоновано методику оцінювання парків [3], основу на теорії самоорганізації С-простору [4]. Результати її застосування, разом із пропозиціями, які могли б лягти в основу концепції розвитку парків, опубліковано у [5]. Однак вони не мітили пропозицій щодо перспективного стилю оформлення парків; ця стаття має усунути цей пробіл.

Формування цілей статті. У рамках методики [3] і керуючись пропозиціями [5], обґрунтувати вимоги до стилістичного оформлення парків на дніпровських схилах у Києві, описати ідею стилю, навести ескізні пропозиції.

Основна частина.

Система вимог впливає із методики, опублікованої у [3]: необхідно, щоб перспективне стилістичне оформлення впорядковано впливало на всі канали взаємодії людини з оточуючим середовищем, корелювало із психотипами людей, функціональним призначенням парків, допомагало усунути, або, принаймні, пом'якшити їх недоліки, відповідало зробленим у [5] пропозиціям. Ефективність запропонованих рішень має оцінюватись згідно цієї ж методики.

Вимоги, їх класифікація, кореляції та пріоритети наведено у таблиці 1. Наявність вагових коефіцієнтів дозволяє оцінити якість запропонованих рішень згідно [3].

Обґрунтування стилістичного рішення. Згідно першої з вимог, у основі стилістичного рішення має знаходитися елемент, який однозначно

ототожнюється з Києвом. Теоретично, це може бути герб Києва, зображення історичної місцевості або пам'ятки тощо. При цьому слід додати бажаність того, щоб елемент був нейтральним відносно політичних, релігійних або культурних уподобань, оскільки у парках – місцях відпочинку – не слід розміщувати символи, здатні викликати суперечки на відповідному ґрунті. Ця умова значно звужує коло можливих кандидатів.

Таблиця 1

Показники оцінювання

Рівні	Канали взаємодії із середовищем	Психотипи, для яких канали є найбільш суттєвими	Вимоги	Вагові коефіцієнти
1	інтуїція	Збалансована особистість; споглядач	<i>Зв'язок із Києвом</i>	1
2	его	Егоїст	<i>Єдність парків, пізнаваність</i>	0,618
3	воля/ розсудливість	Борець	<i>Варіативність застосування</i>	0,38
4	розум	Підприємливий дослідник	<i>Упорядкованість застосування</i>	0,24
5-6	органи відчуттів	Богемна особистість	<i>Різноманітність кольорів, ароматів, фактур, можливість створення акустичного комфорту, захисту від сонячного випромінювання, протягів тощо.</i>	0,14

Другою вимогою, яка допоможе здійснити остаточний вибір, є необхідність забезпечити єдність усіх парків та пізнаваність основи серед інших «брендів». «Рослинне походження» основи відповідає цій вимозі. Отже, у якості основного елементу стилю може бути київський каштан – герб радянського періоду, який є достатньо популярним символом міста і має виразне рослинне походження.

Для забезпечення варіативності застосування (необхідної, щоб обраний символ не ставав занадто нав'язливим) можна запропонувати використовувати не тільки лист каштану, але й квітку, плід, та й, зрештою, усе дерево.

Перевіримо обраний варіант на виконання останніх двох вимог.

Наявність варіативності є умовою упорядкованого застосування – можна підкреслювати індивідуальність кожного з парків, обираючи той чи інший образ каштану у відповідності з основною функцією і образом парку, а також покращуючи ті чи інші слабкі місця сучасного оформлення.

Каштану притаманні різні засоби впливу на сенсорні почуття; крім того, насадження дерев здатні захистити від протягів або надмірного сонячного випромінювання, що відповідає останній вимозі.

Наостанок зауважимо, що образ каштану міцно ввійшов у київську субкультуру не тільки тому, що був відтворений на гербі міста. Наприклад, ще у 1907 р. каштанове листя було зображене на фризі Товарної контори Південно-західної залізниці [6], згодом цей образ відтворювався на коробках київських тортів, оспівувався у піснях тощо. Тож асоціативні зв'язки каштану, Києва і киян є міцними і різноманітними.

Типові елементи оформлення парків. До них відносяться: маркірування, логотипи, окремі деталі огорож, лавочок тощо. Ескізи наведено на рис. 1. Вони можуть використовуватись у всіх парках.

Рис. 1. Типові елементи оформлення парків

Пропозиції по оформленню окремих парків. Будемо рухатись з півдня на північ, включаючи до переліку парків Національний Ботанічний сад ім. М.М. Гришка, Ландшафтний парк, парк Вічної Слави, Парк Аскольдова могила, Маріїнський парк, Міський сад та Хрещатий парк, а також прилеглі схили Дніпра, Володимирську гірку та Пейзажну алею.

Національний Ботанічний сад ім. М.М. Гришка. Оскільки у пропозиціях щодо перспектив розвитку Ботанічного саду [5] передбачено зберігання і навіть підсилення його науково-пізнавальної функції, доцільним буде розміщення на території саду колекції каштанів, яка має і діючий аналог – колекцію бузку. Можливі місця розміщення указані на плані саду (рис 2); найбільш вдалим видається місце вздовж центральної алеї. Типові елементи можуть бути використані наступним чином: логотипи – на білетах і стендах саду, а також при оформленні кіосків, типові деталі – у вхідній групі, при завершенні стрижнів огорожі, установці скамійок.

Ландшафтний парк. У пропозиціях [5] передбачено розвиток рекреаційної функції, а також необхідність захисту від вітру і сонця. Це може бути забезпечено за рахунок насадження каштанів, але, на відміну від Ботанічного саду, однієї різновидності, а також висаджуванням разом із ними

дерев меншої висоти та кущів. Можливі місця розміщення таких насаджень показано на рис. 3. Так само необхідно встановити лавки, побудувати заклади харчування, стаціонарні туалети, розмістити кіоски. При їх оформленні доцільно використати показані на рис.1 типові елементи.

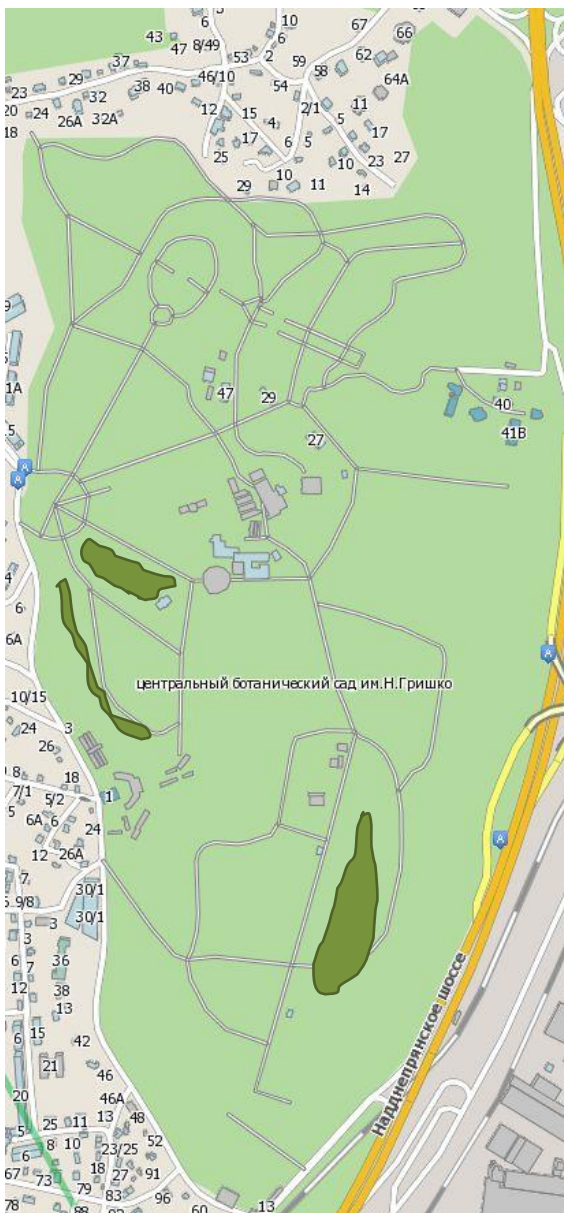

Рис. 2. Варіанти розміщення колекції каштанів у Ботанічному саду

Рис. 3. Розміщення каштанових насаджень у Ландшафтному парку

Парк Вічної Слави. Згідно дослідження [5], проблемами цього парку є надмірний шум та завелике функціональне навантаження, зважаючи на малу територію. Відтак, насадження (або оновлення) каштанів доцільні у таких місцях: вздовж Лаврської вулиці, між ідеологічно різнонаправленими меморіальними комплексами та на нижній терасі з розвитком по схилам Дніпра (це може виглядати так, як показано на рис.4).

Спуски на нижню терасу та скамійки можуть включати типові елементи, показані на рис.1.

Рис 4. Ескізи каштанових насаджень у парку Вічної Слави

Наступні територіально суміжні парки – *Маріїнський парк, Міський сад та Хрещатий парк* – із прилеглими до них схилами Дніпра, включаючи Аскольдову могилу є найдавнішими і найвідомішими парками Києва, які потребують найбільш поважного і дбайливого ставлення.

Пропонуються наступні рішення:

- реконструкція вхідної групи Маріїнського парку;
- насадження (поновлення) каштанових алей і масивів (рис. 5), у тому числі біля фонтанів Термена у Маріїнському парку та Міському саду (рис.6), встановлення лавок та урн із типовим логотипами та у формі листя каштану;

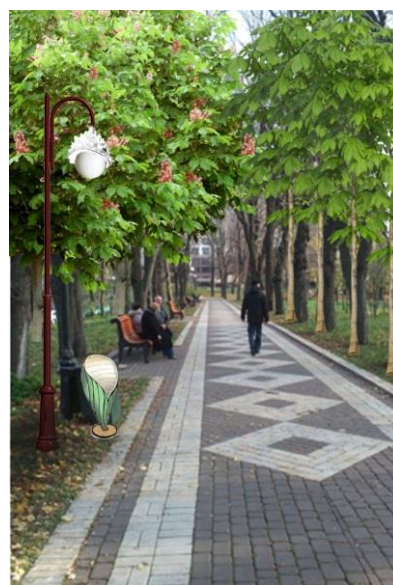
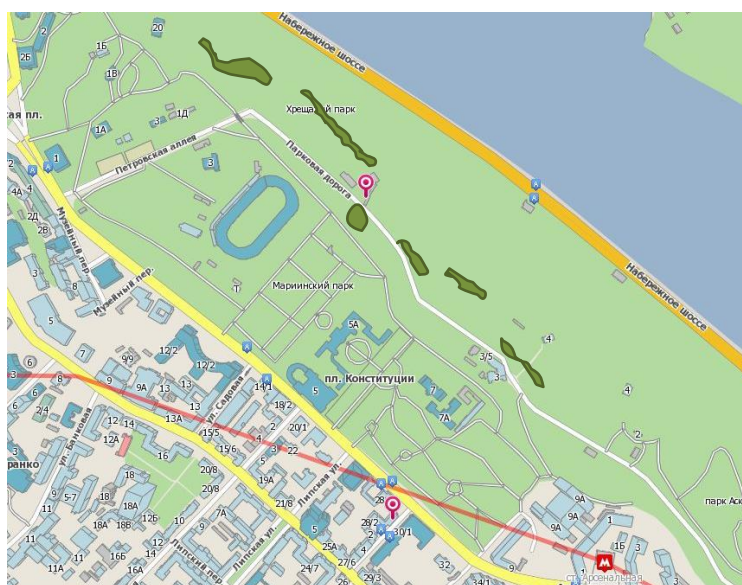

Рис. 5. Місця насаджень (поновлень каштанових алей)

- покращення доступу до існуючого пам'ятника каштану (рис. 7);
- у святкові дні, особливо дні Києва, виконання мелодій та пісень, присвячених каштанам, паркам, місту. Організація анімації фонтанів у музеї води під ці мелодії. Організація салюту із символами каштану – листя, плоду, квітки.

Рис. 6. Поновлення насаджень біля фонтану Термена

Рис 7. Пам'ятник каштану у Маріїнському парку

Володимирська гірка. Окрім використання типових елементів, пропонується насадження каштанів вздовж центральної алеї (рис.8) та використання п'ятипроменевих планувань другорядних алеї на верхній і нижній терасах у ході їх реконструкції.

Рис. 8. Озеленення Володимирської гірки

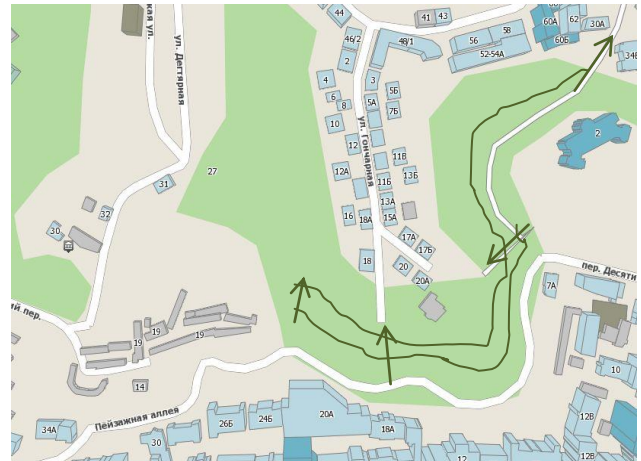

Рис. 9. Додаткові тераси уздовж Пейзажної алеї

Пейзажна алея зараз є площадкою для сучасної скульптури. Пропонується закріпити цю функцію шляхом розміщення різноманітних скульптурних груп та малих архітектурних форм, а також збільшення оглядових площ за рахунок створення терас і алеї (рис.9). Стрілками

показані спуски на тераси і сполучення із Андріївським узвозом та Подолом. Крім того, при терасуванні схилів пропонується розміщення фонтану та п'ятипроменевих планувань доріжок (рис.10). Слід активно використовувати «скульптурні» можливості каштану. Наприклад, концепт, показаний на рис. 11, може бути використаним для пошуку форми гойдалок на дитячих майданчиках, лавок, форм вхідних груп, фонтанів тощо. Занедбані торці будів біля виходу до Львівської площі (рис.12) доцільно використовувати для конкурсів графіті на рослинну тематику і т.п.

Рис. 10. Ескіз фонтану

Рис.11. Концепт «універсальний каштан»

Рис. 12. Місце для конкурсу графіті

Висновки. Обґрунтовано ідею стилістичного оформлення парків, розроблено ескізні варіанти типових елементів стилю та окремих рішень, запропоновано місця розміщення насаджень, скульптурних та вхідних груп.

Перспективи подальших досліджень. Планується розробити методіку оцінювання впливу окремих стилістичних рішень на загальне сприйняття.

Список використаних джерел

1. <http://delo.ua/opinions/k-2025-godu-v-kieve-pojavitsja-2-tys-gektarov-novyh-parkov-i-zele-171605/>
2. http://www.kievtown.net/rus/sights/parks_and_public_gardens.htm
3. Ковальов Ю.М. Методика оцінки рекреаційних можливостей парків (на прикладі ботанічного саду імені М.М. Гришка) / Ю.М. Ковальов,

- І.В. Шинкарчук, В.В. Калашникова //Архітектура та екологія: проблеми міського середовища, 2012.-№7.-С.95-103.
4. Мхитарян Н. М. Эргономические аспекты сложных систем / Н. М. Мхитарян, Г.В. Бадеян, Ю. Н. Ковалев.-К.:Наукова думка, 2004.-600 с.
  5. Ковальов Ю.М Результати оцінювання та перспективи розвитку паркової зони у центрі Києва / Ю.М. Ковальов, Буравська А.Р., В.Ю. Косаченко, І.В. Шинкарчук //Архітектура та екологія: проблеми міського середовища, 2012.-№9.-С.
  6. Беломесяцев Б.А. Забудова Києва доби класичного капіталізму / А.Б. Беломесяцев, Б.Л. Єрофалов, В.П. Ієвлева а ін.– К.: Варто,2012.–560 с.

Аннотация

Приведены требования к стилю парков в центре Киева, обоснована стилистическая концепция, приведены эскизные предложения.

Ключевые слова: критерии выбора стиля, стилистические решения, компьютерные модели.

Annotation

Requirements to style of parks in the centre of Kiev are led, stylistic conception is proved the preliminary offers are resulted.

Keywords: criteria of choice of style, stylistic decisions, computer models.